

Socioekonomiska och kardiovaskulära riskfaktorer och förändringar i riskfaktorer från medelåldern och utvecklingen av depression och demenssjukdomar i hög ålder (SILVER-MONICA projektet).

MONICA-studien (Monitoring of Trends and Determinants of Cardiovascular Disease) har pågått i 30 år och bland annat visat på en minskad förekomst av stroke och hjärtinfarkt och en minskad dödlighet i befolkningen. Resultat från Umeå 85+/GERDA-projektet (GERontological Regional DAtabas) visar att riskfaktorer för sjukdomar i mycket hög ålder kan vara annorlunda jämfört med riskfaktorer i medelåldern. Både högt och lågt blodtryck verkar vara förknippat med en ökad risk för demensutveckling och ökad dödlighet hos mycket gamla människor och att sjunkande blodtryck från medelåldern kan öka risken för utvecklingen av depression. De snabba förändringarna i förekomsten av exempelvis hjärt-kärlsjukdomar och den ökade förekomsten av blodtrycksbehandling och den ökade förekomsten av psykisk ohälsa och demenssjukdomar hos gamla människor gör det viktigt att med nya och återkommande studier undersöka faktorer som har betydelse för ett gott liv i hög ålder. De stora förändringar som skett i levnadsförhållanden, inklusive till exempel arbetslöshet, invandring, ekonomiska kriser och neddragningar i välfärdssystemen gör det angeläget att följa förändringar i hälsan hos gamla människor med särskilt fokus på depression och demensutveckling. Huvudsyftet med projektet är att studera riskfaktorer i medelåldern och förändringar i dessa riskfaktorer och utvecklingen av demenssjukdom, depression, och konsumtion av vård och omsorg och dödlighet.

Alla deltagare i MONICA-studien som har fyllt 80 år eller äldre 2016 (ca 1500) och fortfarande bor i någon av kommunerna i Västerbotten och Norrbotten kommer att erbjudas delta i studien under 2016-2018. Deltagarna kommer att erbjudas intervjuer och olika undersökningar i sina hem. Under hembesöken intervjuas deltagarna enligt ett strukturerat protokoll. Protokoll, som tidigare tillämpats i GERDA-studie innefattar bl a kognitiva tester, bedömningsskalor som mäter fysisk kapacitet och aktivitet, psykisk hälsa, fall, boendeform, konsumtion av vård och omsorg, nutritionsstatus och livskvalitet. Utredningen kommer bl.a. leda till diagnosticering av depression, stroke, hjärtsjukdom och diagnos av olika demenssjukdomar. Dessutom kommer blodprover insamlas på samma sätt som i MONICA projektet för lagring i Norra Sveriges Biobank för senare analys av bl.a. genetiska markörer och virusserologi.

Samarbetet mellan MONICA och GERDA projektens forskargrupper innebär att Silver MONICA projektet kommer att ha en multiprofessionell och tvärvetenskaplig kompetens. Detta skapar unika möjligheter att kombinera grundvetenskaplig kardiovaskulär forskning med vårdvetenskaplig, psykiatrisk och geriatrisk kompetens och vetenskapliga metoder. Det finns begränsad kunskap om faktorer i medelåldern som är viktiga för utvecklingen av depression och demenssjukdomar i hög ålder. De flesta studier har utelutit de allra äldsta trots att de är den snabbast växande andelen av befolkningen som konsumerar en mycket stor andel av resurserna för vård och omsorg och som har den högsta förekomsten av depression och demenssjukdomar. Det finns ett stort behov av ökad kunskap om riskfaktorer för sjukdomar och funktionsnedsättning hos mycket gamla för att kunna undvika onödigt lidande och onödiga kostnader för vård och omsorg av mycket gamla människor. Genom kombinationen av MONICA projektet, med kunskap om deltagarnas tidigare riskfaktorer (16-30 år sedan) och förändringar i deras riskfaktorer (6-14 år senare) samt de nuvarande riskfaktorerna inhämtade med GERDA studiens protokoll har vi möjlighet att studera olika riskfaktorer och förändringar i riskfaktorer för att drabbas av bl a stroke, demens, och depression. Resultaten kommer att kunna användas för att utforma program som syftar till att förebygga hjärtkärlsjukdom, demens och depression hos mycket gamla människor.